

Pep Espluga Trenc

Professor del Departament de Sociologia de la UAB i autor de 'Com embolicar la Franja amb la fulla de pi'

“La discriminació lingüística institucional que hi ha a l'Aragó requeriria un bon equip jurídic”

■ És escriptor i autor de l'assaig 'Urbilatèria. La Franja en primera i en tercera persona' (Institut d'Estudis del Baix Cinca, 2004)

■ També ha dut a terme altres recerques sobre la conducta lingüística a la Franja de Ponent

Quim Gibert
FRAGA

A 'Planeta Franja. El trencaclosques del català a l'Aragó' (Pagès editors, 2005) apuntes que el món és al revés a la Franja de Ponent.

La reivindicació del català a l'Aragó l'haurien d'assumir totes les institucions i tots els moviments socials. Una societat democràtica exigeix no discriminar ningú pels seus trets culturals, reconèixer el dret de les persones a ser com són. Vivim molt lluny d'aquella normalitat ideal i, a l'Aragó, allò que predomina són els esforços per negar-la.

Per què el català a cassapenes ha fet avenços legals?

Les institucions polítiques aragoneses (govern d'Aragó, Parlament, diputacions, ajuntaments, etc.) sempre han procu-

La reivindicació del català a l'Aragó l'haurien d'assumir totes les institucions i tots els moviments socials

rat evitar donar suports clars al català. Caldria fer més fluides les relacions amb totes les entitats de l'àmbit de la llengua aragonesa, així com amb altres col·lectius i moviments socials aragonesos. Això ajudaria a intentar guanyar la batalla mediàtica i de l'opinió pública.

Quines són les forces actives de la Franja en favor de la dignificació de la llengua?

La defensa i promoció de la llengua i cultura catalanes descansa en uns pocs moviments socials formats per parlants sensibilitzats, una part dels quals sovint viu a fora del territori.

Espluga Trenc és sociòleg i investigador de l'IGOP ■ CEDIDA

I entre els partits polítics?

El PAR, el PP, Vox i d'altres tendeixen a negar l'existència mateixa de la llengua i la cultura catalanes a l'Aragó, en fan bandera i sempre que poden no perden ocasió de mostrar-hi el seu menyspreu. El català de la Franja només troba suports explícits i conseqüents en alguns grups minoritaris enclavats en certs partits d'esqueres (tradicionalment, Chunta, IU, Podem i poca cosa més), que acostumen a obtenir una representació parlamentària molt reduïda i, per tant, escas-

sa capacitat per a prendre decisions. Aquests són els aliats clars, si bé no sempre entusiastes. Caldria fer un esforç per a reduir les ambigüitats del PSOE. Aquest seria un element clau.

Quines han estat les ambigüitats del PSOE aragonès?

El PSOE, tradicionalment, ha escenificat una certa defensa del català a l'Aragó, si bé no sempre de manera prou convençuda ni conseqüent. Però cal reconèixer que ha estat durant els seus mandats quan

s'han produït els minsos avenços pel reconeixement dels drets dels catalanoparlants. Cosa que no deixa de ser sorprenent, ja que en el context mediàtic i polític aragonès qualsevol decisió per a promoure el català és com sacsejar un vesper. En les seues èpoques de govern, el PSOE ha permès prendre algunes decisions per afavorir-lo, però amb molta precaució, temorosos de la ira de l'opinió pública (millor, *publicada*) i sovint a contracor de bona part dels líders i de les bases del partit.

La carta magna espanyola del 1978 obliga a reconèixer la cooficialitat del català a la Franja?

La Constitució espanyola estableix que les llengües pròpies que es parlen a l'Estat espanyol, diferents del castellà, han de ser oficials en les respectives comunitats autònomes. I que així ho han de recollir els seus estatuts d'autonomia. El nostre Estatut d'autonomia reconeix que a l'Aragó hi ha diverses "llengües pròpies", però no esmenta quines són ni en proclama la cooficialitat. Se'n podria concloure que tenim un Estatut anti-constitucional.

Per què ens quedem de braços plegats davant d'una negligència, d'una deixadesa de funcions, d'un desemparament en política lingüística institucional?

Afrontar la discriminació lingüística institucional que es produeix a l'Aragó requeriria un bon equip jurídic. D'uns quants advocats ben finançats i, sobretot, amb un ampli suport dels partits polítics afins i dels moviments socials aragonesos que poden simpatitzar amb la defensa dels drets civils. No s'entén per què encara

Les institucions tenen el deure de respectar els drets de les persones i donar exemple, però rarament ho fan

no s'ha dut a terme una acció legal ambiciosa i de llarg recorregut. Suposo que perquè, en el fons, a ningú li importa gaire la qüestió lingüística.

I els drets lingüístics dels catalanoparlants de la Franja?

Els drets lingüístics no existeixen de manera formal i el maltractament és la situació normal. Les institucions, que són les que tenen el deure de respectar els drets de les persones i de donar exemple, rarament ho fan.

Com afrontar aquesta vulnerabilitat de caire lingüístic?

A títol individual, podem planejar el debat i intentar guanyar-lo. Aquest tipus de conflictes es mouen més per factors emocionals (irracionals) que per arguments lògics (racionals). L'únic que podem fer és argumentar bé la nostra postura i preparar-nos a perdre. I, després, cercar consol en les associacions de defensa del català, que mos recorden que no estem sols. ■